

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑ

Δρ Μάρλεν Μούλιου
Αρχαιολόγος-Μουσειολόγος

Δρ Αλεξάνδρα Μπούνια
Αρχαιολόγος-Μουσειολόγος

Σύμφωνα με έναν από τους πιο πρόσφατους ορισμούς, η μουσειολογία ορίζεται ως "η επιστήμη που εξετάζει σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο ζητήματα προστασίας, ερμηνείας και επικοινωνίας της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και το κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διαμορφώνεται και πραγματοποιείται η σχέση ανθρώπων και αντικειμένων". (ICOFOM, 1997.) Το γνωστικό πεδίο της μουσειολογίας δεν εξαντλείται στην αισθητική παρουσίαση των μουσειακών συλλογών, δραστηριότητα που επιτελείται από τη μουσειογραφία. Αντιθέτως, η μουσειολογία ερευνά τους λόγους, τους τρόπους και τις αιτίες δημιουργίας μουσειακών συλλογών, τις αξίες που εναποτίθενται σ'αυτές, καθώς και τον κοινωνικό, ιδεολογικό και εκπαιδευτικό ρόλο του μουσείου στη σύγχρονη κοινωνία.

Το γνωστικό πεδίο της μουσειολογίας βρίσκεται σήμερα σε πλήρη άνθηση στο εξωτερικό, ακολουθώντας μια μακρόχρονη παράδοση. Οι μουσειακές σπουδές ξεκίνησαν κατά τη δεκαετία του '60, και σήμερα ο ακαδημαϊκός χώρος των μουσειακών σπουδών αριθμεί πολλά προγράμματα (τμήματα), τα οποία προσφέρουν ποικιλία απόψεων και εναλλακτικών θεωρητικών και πρακτικών κατευθύνσεων. Η άνθηση αυτή επηρέασε, όπως ήταν φυσικό, την αντίστοιχη μουσειολογική και βιβλιογραφική παραγωγή. Πλήθος βιβλίων, εξειδικευμένων περιοδικών και άρθρων δημοσιεύονται, κυρίως από τα τέλη της δεκαετίας του '80 και εκής, βοηθώντας τους μελετητές και επαγγελματίες των μουσείων στην αποτελεσματικότερη άσκηση του έργου τους.

Στην Ελλάδα, η μουσειολογία μόλις τα τελευταία χρόνια ξεκίνησε να αποτελεί ένα ξεχωριστό επιστημονικό και επαγγελματικό πεδίο. Συγκεντρώνει, όμως, ένα διαρκώς αυξανόμενο ενδιαφέρον, που έχει αντίκρισμα στις ολοένα και πιο επιτυχημένες εκθέσεις και στα νέα μουσεία. Παράταται υπάρχουν αρκετά περιθώρια ανάπτυξης της επιστήμης στον ελληνικό χώρο και ακόμη μεγαλύτερη ανάγκη γνωριμίας της μουσειολογίας από το ελληνικό κοινό.

Το παρόν αφιέρωμα σκοπό έχει να αποτελέσει μια εισαγωγή στην επιστήμη της μουσειολογίας και να ανοίξει ένα διάλογο μεταξύ ειδικών και μη, σε θέματα που αφορούν στα μουσεία, στην πολιτιστική κληρονομιά και τη χρήση τους,

Το αφιέρωμα θα αρθρωθεί σε τέσσερα τεύχη, εκ των οποίων το πρώτο αποτελεί μια εισαγωγική προσέγγιση σύγχρονων θεωρητικών μουσειολογικών προβληματισμών από Έλληνες και ξένους ειδικούς.

Συγκεκριμένα, στο πρώτο άρθρο, ο καθηγητής Peter Vergo, συγγραφέας της ανθολογίας με τίτλο *The New Museology*, που δημοσιεύθηκε το 1989 και αποτέλεσε την αφετηρία για μια νέα θεώρηση της Μουσειολογίας, εξετάζει την κεντρική θέση της έκθεσης μεταξύ των άλλων δραστηριοτήτων του μουσείου, και επιχειρηματολογεί για το αν η έκθεση θα πρέπει να λογίζεται ως επιστήμη ή ως τέχνη. Στη δεύτερη περίπτωση ερευνάται η σχέση της με άλλες μορφές τέχνης.

Στη συνέχεια, το άρθρο της Ανδρομάχης Γκαζή αποτελεί μια συνοπτική θεώρηση της ιστορίας των μουσείων στον ελληνικό και τον διεθνή χώρο.

Η καθηγήτρια Susan Pearce τοποθετεί τη μελέτη των μουσείων εντός του πλαισίου της σύγχρονης Ευρώπης και παρουσιάζει την αλληλεξάρτηση μεταξύ θεωρίας και πράξης στην επιστήμη της μουσειολογίας.

Τέλος, το άρθρο των Μ. Μούλιου και Α. Μπούνια παρουσιάζει μερικούς από τους προβληματισμούς που σχετίζονται με την ερμηνεία στο μουσείο και τον ιστορικό χώρο, σε μια προσπάθεια να καταδείξει ότι η ερμηνεία που προσφέρεται, πέρα από το να είναι μια διαδικασία έκθεσης μιας συλλογής και επικοινωνίας με τον επισκέπτη, αποτελεί μέρος του τρόπου με τον οποίο το μουσείο κατανοεί το υλικό του και αποτιμά το ρόλο του σε σχέση με τον πολιτισμό στον οποίο εντάσσεται.

Τα επόμενα τρία τεύχη της *Αρχαιολογίας* θα έχουν επίσης θεματική οργάνωση και θα καλύπτουν επιμέρους τομείς. Και πιο αναλυτικά: το ρόλο του επαγγελματία μουσειολόγου, την επικοινωνιακή σχέση ανάμεσα στο μουσείο και το κοινό του, τους τρόπους με τους οποίους αυτή συντελείται και διευκολύνεται, και τέλος την πρόσφατη έρευνα, που έχει διεξαχθεί από Έλληνες ερευνητές, σε τομείς που αφορούν στη θεωρία και την εφαρμογή της μουσειολογίας στην ελληνική πραγματικότητα.

Φυσικά το αφιέρωμα αυτό δεν εξαντλεί τους τομείς και τα θέματα που απασχολούν τη μουσειολογία. Ελπίζουμε, ωστόσο, ν'αποτελέσει έναυσμα και αφετηρία δημιουργικού διαλόγου.